

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 22.02.2023

Dokumentet är daterat: 22.02.2023

The document is dated: 22.02.2023

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Jarno Lamponen

Pvm / Datum / Date: 22.02.2023

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 22.02.2023

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Fingrid Oyj
PL 503
00101 Helsinki

Fingrid Oyj:n muutosehdotus manuaalisen taajuudenpalautusreservin säätösähkömarkkinan teknisestä hintarajasta

Asianosainen

Fingrid Oyj

Vireilletulo

30.9.2022

Ratkaisu

Energiavirasto hylkää Fingrid Oyj:n pyynnön siirtää manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisen hintarajan käyttöönottopäivää ja päättää asian käsittelyn.

Energiavirasto velvoittaa Fingrid Oyj:n toimittamaan Energiavirastoon vahvistettavaksi tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteet 30.5.2023 mennessä.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Selostus asiasta

Fingrid Oyj (jäljempänä myös Fingrid) pyysi 30.9.2022 lähettämällään hakemuksella Energiavirastolta muutosta Energiaviraston 2.9.2022 antamaan päätökseen (dnro 470/040303/2022) koskien manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisen hintarajan +/- 10 000 EUR/MWh soveltamisen aikataulua siten, että kyseisiä hintarajoja sovellettaisiin aikaisintaan 1.4.2023 alkaen.

Energiavirasto on vahvistanut 1.11.2022 alkaen sovellettavaksi hintarajaksi +/- 10 000 EUR/MWh Fingrid Oyj:n ehdotuksesta Komission asetuksen (EU)2017/2195 sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevien suuntaviivojen (jäljempänä myös tasehallinnan suuntaviivat) artiklan 18 mukaisena reservipalveluntarjoajia koskevana ehtona ja edellytyksenä.

Fingrid Oyj ei ollut järjestänyt julkista kuulemista ennen hakemuksensa toimittamista. Sen sijaan hakemuksessaan Fingrid Oyj mainitsee, että he olivat saaneet huolestuneita yhteydenottoja suomalaisilta markkinatoimijoilta ja heitä edustavilta tahoilta koskien hintarajan korotusta. Hakemuksessaan Fingrid Oyj mainitsee

markkinatoimijoiden kohonneet riskit sekä tasevastaaville asetettavat vakuusvaatimukset.

Energiavirasto pyysi 6.10.2022 Fingridiltä lisätietoja koskien 30.9.2022 toimittamansa ehdotuksen perusteita sekä tasevastaavien vakuuksien määräytymistä ja niiden mahdollisesti aiheuttamia esteitä markkinoilla toimimiselle. Fingrid Oyj toimitti 13.10.2022 vastauksensa Energiaviraston selvityspyyntöön. Vastaukseen Fingrid toimitti seuraavat näkemykset Energiaviraston lausuntopyyntönsä esittämiin kysymyksiin:

1. Mitkä seikat ovat olennaisesti muuttuneet Energiaviraston 2.9.2022 antaman vahvistuspäätöksen jälkeen?

"Sähkömarkkinoilla toimivien markkinaosapuolien toimintaolosuhteet ovat muuttuneet lyhyessä ajassa monella tapaa vaikeiksi: voimakkaasti kohonneet sähkön hinnat ja tasepoikkeaman hinnat ovat nostaneet vakuusvaatimuksia niin johdannaismarkkinoilla, sähköpörseissä, kuin taseselvityksessä. Seurauksena on ollut markkinatoimijoiden haasteet vakuusvaatimusten kattamisessa ja siten markkinoilla pysymisessä. Osaltaan tätä ongelmaa pahentaa taseselvityksen vakuusvaatimusten laskennassa käytettävän tasepoikkeaman hinnan nousu, sillä tasepoikkeaman hinta on sama kuin säätösähkön eli manuaalisen taajuudenpalautusreservin hinta. Hintakaton nousu 5 000 eurosta 10 000 euroon kasvattaa markkinatoimijoiden taloudellisia riskejä ja vaikeuttaa vakuuksien järjestämistä rahoituslaitosten kanssa.

Energiakriisin vaikutusten realisoituminen on tapahtunut markkinoilla nopeasti ja iso muutos on ollut nähtävissä kesän ja varsinkin syksyn aikana, kun julkisuu-teenkin nousi keskustelu vakuuksista ja eri tavoista muun muassa valtion ja kuntien auttaa sähkön tuottajia ja myyjiä näiden mahdollisissa vakuuksiin liittyvissä rahoitusvaikeuksissa. Tämä ei ollut vielä tilanne keväällä, kun Fingrid päivitti 26.4.2022 ehdotustaan Energiavirastolle täydentämällä niitä uudella manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajalla +/- 10 000 euroa/MWh. Muutos markkinoilla voimistui loppukesästä, kun sähkön vuorokausimarkkinoiden hinnat nousivat voimakkaasti johtuen mm. Venäjän kaasutoimitusten päättymisestä, jolloin myös tasepoikkeaman hinnat nousivat selvästi. Syksyn aikana tasepoikkeaman hinta nousi kerran 5 000 euron nykyiseen kattohintaan ja kahdesti yli 3 500 euron.

Korkea sähkön hinta vuorokausimarkkinoilla on johtanut vakuusvaatimusten nousuun johdannaismarkkinoilla, mikä on aiheuttanut yrityksille rahoitushaasteita. Niin ikään tasepoikkeaman hinnan kohoaminen ja hintapiikit ovat johtaneet myös tasevastaavien vakuusvaatimusten nousuun. Taseselvitystä ja tasevastaavien vakuuksia hoitaa pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden yhteisesti omistama yhtiö eSett.

Energiateollisuus toimitti sähköpostilla 31.8.2022 samalle päivälle päivätyn kantapaperin Fingridille, työ- ja elinkeinoministeriölle, Energiavirastolle ja eSettille. Kantapaperin mukaan eSettin vakuusvaatimet olivat tulleet ajankohtaisiksi Olkiluodon kolmannen ydinvoimayksikön valmistuessa, mikä altistaa sähkövoimajärjestelmän tasehallinnan suurille tasesähköriskeille, ja manuaalisen taajuudenpalautusreservin tulevan kattohinnan korotuksen myötä.

Tuleva talvi on energia- ja sähkömarkkinoilla monella tapaa haastava. Suomen eduskunta teki syyskuun alkupuolella päätöksen 10 miljardin euron kriisipaketista, josta voidaan myöntää sähkömarkkinoiden kannalta keskeisille yhtiöille lainoja tai takauksia, jos ne uhkaavat muuten ajautua maksukyvyttömyyteen. Suomen valtion sijoitusyhtiö Solidium sopi Fortumin kanssa 2,35 miljardin euron lainasta, jonka on tarkoitus turvata yhtiön välitön maksukyky tilanteessa, jossa paisuvat vakuusvaatimukset sitovat miljardeja euroja yhtiön pääomia. Lisäksi Euroopan komissio hyväksyi 7.10.2022 Kuntien takauskeskuksen yhdessä Kuntarahoituksen ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tekemän ilmoituksen, joka mahdollistaa Kuntarahoitukselle kuntaomisteisten energiayhtiöiden rahoittamisen. Järjestely turvaa energiayhtiöiden toimintakykyä ja vahvistaa Suomen huoltovarmuutta. Kyseistä rahoitusta voi käyttää vain sähkömarkkinoilla vaadittuihin vakuusvaatimuksiin.

Vaikka taseselvityksen rahavirrat ja vastaavasti vakuudet ovat pienempiä kuin vuorokausimarkkinoiden pörssien ja johdannaispörssien vakuusvaatimukset, on niillä merkittävä vaikutus sähkömarkkinatoimijoiden taloudellisiin riskeihin ja rahoitustarpeisiin nykyisessä poikkeuksellisessa tilanteessa. Tästä syystä säätösähkön hintakaton kaksinkertaistamista tulevan talven kynnyksellä ei voida pitää kannatettavana toimenpiteenä, vaan sitä tulisi lykätä talven yli ja sitä kautta osaltaan helpottaa markkinatoimijoiden tukalaa rahoitustilannetta. On syytä huomata, että sähkömarkkinoilla ei ole mahdollista toimia ilman avointa toimittajaa ja olematta osana taseselvitysketjua, joka päättyy Fingridin tasevastuuseen koko Suomen sähkötaseesta."

2. Miten manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajan asettaminen 5 000 EUR/MWh ainakin 1.4.2023 asti varmistaisi alan toimintaedellytyksiä? Miten tarve alan toimintaedellytysten varmistamiselle näyttäytyy ennen 1.4.2023 ja toisaalta sen jälkeen?

"Hintarajan pitäminen nykyisellään käytössä olevassa 5 000 euron tasossa vaikuttaa vakuuslaskentamallin mukaisesti tasevastaaville määritettävien vakuusvaatimusten määrään. Laskelmassa käytetään markkinatasealueen (Suomen hinta-alueen) tasepoikkeaman keskihintaa seitsemältä viime päivältä.

Tulevaa talvea koskevat ennusteet sähkönriittävydestä ja markkinoiden näkemykset sähkön hintojen kehityksestä antavat osviittaa siitä, että talvi on haasteellinen sekä sähkön riittävyden että hintojen osalta. Korkeat hinnat ja niukkuus markkinoilla vaikuttavat tarjolla olevien reservien mukaan lukien manuaalisen taajuudenpalautusreservin eli säätösähkön hintaan, mikä puolestaan nostaa tasepoikkeaman hintaa ja sitä kautta tarvittavien vakuuksien määrää.

Ehdotettu lykkääminen ainakin 1.4.2023 asti perustuu siihen, että tuolloin voidaan olettaa talvikauden olevan päättynyt. Tällä on vaikutusta sekä sähkön riittävydelle että sitä kautta myös hinnoille ja vakuusvaatimuksille. Voi kuitenkin olla tarpeen arvioida hintakaton korotuksen lykkäämisen päättämistä siinä vaiheessa, kun ensi talven ja kevään kehityksestä on saatavilla nykyistä tarkempi arvio."

3. Millaisia vaikutuksia vuorokausimarkkinaa koskevan hintarajan nostamisella 5000 EUR/MWh tai yli voisi olla sähkömarkkinoille, jos manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintaraja olisi asetettu 5000 EUR/MWh?

"Vuorokausimarkkinoiden enimmäisselvityshinta 4 000 €/MWh on tällä hetkellä jäädytetty poliittisella päätöksellä toistaiseksi. Nimetyt sähkömarkkinaoperaattorit ovat toimittaneet uudistetun menetelmäehdotuksen harmonisoiduista minimi- ja maksimihinnoista vuorokausi- ja päivänsisäisille markkinoille (HMMCP menetelmä) ACERille hyväksyttäväksi. Hintakatto tulee olemaan jäädytettynä ennen kuin uusi menetelmä on hyväksytty. ACERin aikataulun mukaan uusi menetelmä hyväksytään joulukuun puolivälissä ja oletetaan, että menetelmä tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2023 alusta.

Mikäli ehdotus menee läpi nykyisenlaisena, ei vuorokausimarkkinoiden enimmäisselvityshintaa tulla korottamaan yksittäisen hintapiikin myötä kuten voimassa olevan menetelmän mukaan tulisi toimia. Enimmäisselvityshinnan korottamiseen vaaditaan, että vuorokausimarkkinoilla hinta on 70 prosenttia nykyisestä enimmäisselvityshinnasta (2 800 €/MWh) vähintään viidellä tunnilla ja vähintään kolmena eri päivänä kymmenen päivän aikana ensimmäisestä "hintapiikistä". Uusi korotus tulee voimaan 4 viikkoa raja-arvojen saavuttamisen jälkeen, mikä tarkoittaa, että enimmäisselvityshinta voisi nousta 5 000 €/MWh aikaisintaan helmikuun alkupuolella 2023. Tämä uusi menetelmä vaatii ääritilanteiden jatkuvuuden useamman peräkkäisen päivän aikana ja riski vuorokausimarkkinoiden enimmäisselvityshinnan nostamiseen on pieni.

Mikäli vuorokausimarkkinoiden enimmäisselvityshinta nousisi yli 5 000 euron ennen 1.4.2023, tulee taajuudenpalautusreservin teknistä kattohintaa arvioida uudelleen."

4. Millaisia vaikutuksia manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajan asettamisella 5000 EUR/MWh olisi päivänsisäisille markkinoille, jossa sovellettava hintaraja on +/- 9999 EUR/MWh?

"mFRR-energiamarkkinalla on ollut 5 000 €/MWh tekninen hintaraja käytössä, vaikka päivänsisäisellä markkinalla on ollut 9 999 €/MWh enimmäisselvityshinta jo vuosia. Päivänsisäisen markkinoilla kaupat syntyvät "pay as bid"-periaatteella ja on huomioitava, että päivänsisäisellä markkinalla ei ole tehty kauppaa yli vuorokausimarkkinoiden enimmäisselvityshinnan koskaan Suomessa.

Kun vuorokausimarkkinoilla on saavutettu enimmäisselvityshinta, on päivänsisäisillä markkinoilla tehtyjen kauppajen hinta ollut selvästi alempi kuin vuorokausimarkkinoilla ja alhaisempi kuin mFRR-energiamarkkinalla. Siten voidaan todeta, että mFRR-energiamarkkinan alempi tekninen hintaraja ei ole vaikuttanut päivänsisäisellä markkinalla käytyjen kauppajen hintaan ja on epätodennäköistä, että tämä tulisi jatkossakaan muuttumaan, vaikka pitäisimme mFRR-energiamarkkinan teknisen kattohinnan nykyisellä 5 000 €/MWh tasolla."

5. Miten manuaalisen taajuudenpalautusreservin hinta nykyisellään vaikuttaa tasesähkön hintaan? Voiko manuaalisen taajuudenpalautusreservin hinnan vaikutusta tasesähkön hintaan vähentää yleisesti tai tilapäisesti?

"Tasepoikkeaman hinta määräytyy kullakin tunnilla käytetyn kalleimman manuaalisen taajuudenpalautusreservin hinnan mukaan. Tasepoikkeaman hinnan määrittymisperusteet Suomessa sisältyvät Energiaviraston vahvistamiin tasevastaavien tasepalveluehtoihin. Tasepoikkeaman hinnoittelu pohjautuu EU asetukseen Tasehallinnan suuntaviivoista ja sen mukaisesti sääntelyviranomaisen hyväksymään metodologiaan.

Tasepoikkeaman hinnan ja reservin hinnan yhteneväsyydellä tavoitellaan, että sähkömarkkinoiden toimijoilla olisi insentivi tukea sähköjärjestelmän tasapainoa. Lisäksi kytkentä mahdollistaa tasesähköyksikön sähkökaupan talouden tasapainon. Näin ollen tasepoikkeaman ja reservihinnan kytkennän purkaminen ei olisi perusteltua."

6. Miten tasevastaavien vakuusvaatimukset asetetaan ja miten manuaalisen taajuuden palautusreservin hinta vaikuttaa niihin? Lasketaanko kyseiset vakuusvaatimukset samalla tavalla kaikille tasevastaaville? Lasketaanko vakuusvaatimukset tietyllä kaavalla, jos kyllä, niin millä?

"Tasevastaavien vakuusvaatimus asetetaan/lasketaan yhtäläisin periaattein kaikille tasevastaaville. Vakuusmallin tavoitteena on saada paras mahdollinen arvio vallitsevasta vastapuoliriskistä kullakin hetkellä saatavissa olevan tiedon perusteella. Vakuusvaade asetetaan tasolle, jonka pyrkimys on tarjota riittävä suojan todellista vastapuoliriskiä vastaan olematta kuitenkaan suurempi kuin on välttämätöntä.

Kokonaisriski koostuu seuraavista osista:

- 1. Taseselvitysjakso, joilta taseselvityssummat on laskutettu, mutta ei vielä maksettu.*
- 2. Taseselvitysjakso, joilta taseselvityssummat ovat tiedossa, mutta niitä ei ole vielä laskutettu.*
- 3. Taseselvitysjakso, joiden aikana tasevastaava on ollut aktiivinen, mutta joiden osalta tasepoikkeamia ei tiedetä.*
- 4. Tulevat taseselvitysjakso, joiden aikana tasevastaava on aktiivinen, mutta joiden osalta tasevastaavan toiminnasta ei ole vielä tietoa. Tämä on otettava huomioon, koska on olemassa riski, että rahavaikeuksissa oleva tasevastaava voisi luistaa velvoitteistaan sähkömarkkinoilla ja kerryttää merkittävästi suurempia tasepoikkeamia kuin normaalisti, kunnes tämä huomataan ja estetään.*

Kun vakuutta lasketaan, lopulliset taseselvitystiedot ovat saatavilla vain osille 1 ja 2. Kokonaistilanne on siksi arvioitava parhaiden tähän tarkoitukseen saatavilla olevien tietojen perusteella.

Normaalioloissa tasevastaavan vakuusvaade lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Vakuusvaade} = 3 * (S1 + S2) + m * (V1 + V2) * P$$

missä

S1 = kolmen viimeksi laskutetun viikon viikoittaisten laskutettujen volyymimaksujen ja tasepoikkeaman volyymimaksujen summien keskiarvo, sisältäen mahdollisen arvon lisäveron

S2 = kolmen viimeksi laskutetun viikon viikoittaisten laskutettujen tasepoikkeamien summien keskimääräiset itseisarvot, sisältäen mahdollisen arvonlisäveron (Tämä lasketaan niin, että ensin lasketaan yhteen viikon ostettu ja myyty tuotannon ja kulutuksen tasepoikkeama. Sitten otetaan tämän summan itseisarvo. Tämä tehdään kolmelta viimeksi laskutetulta viikolta. Sitten lasketaan näiden itseisarvojen keskiarvo.)

V1 = kulutusvolyyymi seitsemältä viimeksi selvitetyltä päivältä (alkaen 20 päivää ennen kuluvaan päivää ja päättyen 14 päivää ennen kuluvaan päivää)

V2 = kahdenvälisen kauppojen ja sähköpörssi-kauppojen myynnit seitsemältä viime päivältä, joilta volyymit ovat saatavilla (alkaen 8 päivää ennen kuluvaan päivää ja päättyen 2 päivää ennen kuluvaan päivää)

m = painokerroin:

- *3/7 (V1 + V2):n osuudelle, joka on korkeintaan 80 000 MWh*
- *1 /7 (V1 + V2): n osuudelle, joka ylittää 80 000 MWh mutta on korkeintaan 400 000 MWh*
- *0 (V1 + V2):n osuudelle, joka ylittää 400 000 MWh*

P = tasepoikkeaman eri markkinatasealueiden keskihinta seitsemältä viime päivältä, joilta hinnat ovat saatavilla (alkaen 7 päivää ennen kuluvaan päivää ja päättyen kuluvaan päivää edelliseen päivään), jossa kunkin markkinatasealueen hinta on painotettu riippuen sen osuudesta tasevastaavan kokonaisliikevaihdosta (kulutus, sähköpörssi myynnit ja kahdenväliset kaupat) kolmen viimeksi laskutetun viikon aikana kullakin mittausalueella.

*Kaavan ensimmäinen osa [3 * (51 + 52)] sisältää kaikki maksamattomat tasepoikkeamat, jotka ovat kertyneet kuluvaan päivään mennessä, mutta joita ei ole vielä maksettu. Maksamattomien summien ajanjakson pituus vaihtelee, mutta se on keskimäärin noin kolme viikkoa. Näistä kahdelta viimeiseltä viikolta taseselvitystiedot eivät ole vielä lopullisia, eivätkä ne siksi ole käytettävissä vakuusvaateen laskentaa varten. Sen sijaan vakuusvaateen laskenta perustuu kolmen viimeksi laskutetun viikon tietoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuusvaade pohjautuu enimmäkseen tietoihin, jotka ovat vanhempia kuin suorittamatta olevat summat. Sen vuoksi vakuusvaade ei edusta suoraan laskentahetkellä suorittamatta olevia summia, mutta on ennemminkin arvio siitä, mitä nämä summat voisivat olla saatavilla olevien tietojen perusteella.*

*Kaavan toinen ehto [m * (V1 + V2) * P] antaa arvion tulevaa aikaa koskevasta osuudesta, eli tasepoikkeamista, joita väärinkäytökseen syyllistyvä tasevastaava voisi kerryttää tästä hetkestä eteenpäin siihen asti, kunnes epänormaali käyttäytymisen huomattaisiin ja tasepoikkeamien kertyminen voitaisiin estää.*

Miten manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) hinta vaikuttaa vakuuksiin? Vakuusvaateen laskennan kaavan ($Vakuusvaade = 3 * (51 + 52) + m * (V1 + V2) * P$) toisen ehdon kertoimeen P (tasepoikkeaman keskihinta seitsemältä viime päivältä) vaikuttaa suoraan taajuuden palautusreservin (säätosähkön) hinnat. Kytkös tulee suoraan tasepoikkeamien hinnoittelusta, hinnoittelun perusteena on vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta sekä manuaalisen taajuuden palautusreservin energiamarkkinalla tehtyjen kauppojen perusteella syntyvä taseselvitysajaksokohtainen manuaalisen taajuuden palautusreservin energiamarkkinan marginaalihinta.

Vakiokaavan poikkeukset:

Tietyissä tilanteissa, kun vakiokaava ei vastaa vastapuoliriskiä tarkoituksenmukaisella tavalla, eSett voi muuttaa vakuusvaateita vallitsevan riskin mukaisiksi. Seuraavassa on esimerkkejä tilanteista:

- a) Yleiset lomapäivät*
- b) Viivästyvät maksut*
- c) Markkinoiden muutokset*
- d) Sähköpörssimarkkinoiden laskelmien viiveet"*

7. Mitkä ovat menettelyt ja prosessit tasevastaavien vakuuksien asettamisessa? Miten nämä ovat kytköksissä sähkömarkkinoiden tapahtumiin?

"Tasevastaavan on asetettava vakuus eSettille turvaksi vastapuoliriskiä vastaan. Vakuus voidaan asettaa käteis muodossa, ensi vaatimuksesta maksettavana takuusitoumuksena tai näiden yhdistelmänä. Käteisvakuudet on säilytettävä pankissa, jonka eSett on hyväksynyt taseselvityksen selvityspankiksi, vakuuksien säilyttämiseen tarkoitettulla tilillä. Pankkitakauksen tulee olla ehdoton, peruuttamaton, heti vaadittaessa maksettava ja hyväksytyyn selvityspankin myöntämä. eSett on oikeutettu käyttämään vakuutta tarvittaessa kattaakseen tasevastaavan suorittamatta jääneet sitoumukset, joita tämä ei pysty täyttämään laskutusprosessin aikataulun mukaisesti.

Sähkömarkkinoiden tapahtumiin osapuolten vakuuksien asettamiselle on kerrottu laajemmin kohdassa 1. Tiivistetysti, sähkömarkkinoilla toimivien markkinaosapuolien toimintaolosuhteet ovat muuttuneet lyhyessä ajassa monella tapaa vaikeiksi: voimakkaasti kohonneet sähköhinnat ja tasepoikkeaman hinnat ovat nostaneet vakuusvaatimuksia. Seurauksena on ollut markkinatoimijoiden haasteet vakuusvaatimusten kattamisessa ja siten markkinoilla pysymisessä. Osaltaan tätä ongelmaa pahentaa taseselvityksen vakuusvaatimusten laskennassa käytettävän tasepoikkeaman hinnan nousu (tasepoikkeaman hinta on sama kuin säätosähkön eli manuaalisen taajuudenpalautusreservin hinta). Säätosähkömarkkinan hintakaton nousu 5 000 eurosta 10 000 euroon kasvattaa markkinatoimijoiden taloudellisia riskejä ja vaikeuttaa vakuuksien järjestämistä rahoituslaitosten kanssa."

8. Minkälaiset vaatimukset koskevat vaaditun vakuuden toimittamista? Mikä on seuraus tasevastaavalle, mikäli vaadittua vakuutta ei toimiteta?

"eSett laskee vakuusvaateet maanantaisin ja julkaisee ne Online-palvelussaan samana päivänä klo 13 (CET) mennessä. eSett seuraa riskitilannetta viikon aikana ja laskee vakuusvaateet tarvittaessa uudelleen. Jos vakuusvaateita päivitetään viikon aikana, eSett julkaisee päivitettyt vakuusvaateet samana päivänä klo 13 (CET) mennessä.

Tasevastaavien tulee tarkistaa vakuusvaateensa Online-palvelusta päivittäin ja asettaa tarvittaessa lisävakuudet selvityspankkiinsa. Tasevastaavan on asetettava vakuusvaadetta vastaava vakuus samana päivänä, kun päivitetty vakuusvaade julkaistaan. Käteisvakuuden lisäosuus on siirrettävä tilille pankkipäivän aikana, jotta se ehtii mukaan sen päivän saldoon. Pankkitakuut on annettava eSettille klo 15 (CET) mennessä. Voidakseen seurata vakuuksia, eSett saa tasevastaavien tilien saldot selvityspankeista päivittäin. Tarvittaessa selvityspankit myös vahvistavat eSettille vakuuksissa päivän aikana tapahtuneet muutokset.

Jos tasevastaava ei pysty asettamaan vaadittua vakuussummaa vaaditussa ajassa, tämä katsotaan taseselvityssopimuksen ehtojen vakavaksi rikkomiseksi. Jos sopimuksen ehtoja rikotaan tällä tavoin, eSettillä on yhdessä kantaverkkoyhtiön/yrityksien kanssa oikeus ryhtyä tarvittaviin toimiin tappioiden ehkäisemiseksi. Tasevastaavaan otetaan yhteyttä, ja sitä pyydetään selvittämään tilanteensa pikaisesti. Jos tasevastaava ei pysty korjaamaan vakuutusta riittävälle tasolle, tämä johtaa siihen, että tasevastaavan tasepalvelu- ja taseselvityssopimukset voidaan purkaa välittömästi ja poistaa tasevastaava sähkömarkkinoilta. Samalla katkeaa avoimet toimitukset kyseisen tasevastaavan taseessa oleville sähkönmyyjille, joka tarkoittaa useimmissa tapauksissa myös kyseisten sähkönmyyjien markkinoilta poistumiseen."

9. Kuka määrittää tasevastaavien vakuusvaatimukset? Mikä on Fingridin rooli kyseisten vakuusvaatimusten määrittämisessä?

"eSett toimii kantaverkkoyhtiöiden yhdessä määrittämän ja omistaman taseselvitysmallin mukaisesti, joka määrittää myös tasevastaavilta vaadittavat vakuudet."

10. Ovatko tasevastaaville asetettavat nykyiset vakuusvaatimukset Fingridin näkemyksen mukaan este sähkömarkkinoilla toimimiselle ja markkinoille tulolle? Jos ovat, olisiko Fingridin mielestä syytää muuttaa vakuusvaatimuksia?

"Fingrid näkee, että nykyiset vakuusvaatimukset eivät ole este markkinoilla toimimiseen tai markkinoille tulolle. Tasevastaavien vakuusvaatimus asetetaan/lasketaan yhtäläisin periaattein kaikille tasevastaaville. Vakuusmallin tavoitteena on saada paras mahdollinen arvio vallitsevasta vastapuoliriskistä kullakin hetkellä saatavissa olevan tiedon perusteella. Vakuusvaade asetetaan tasolle, jonka pyrkimys on tarjota riittävä suojan todellista vastapuoliriskiä vastaan olematta kuitenkaan suurempi kuin on välttämätöntä.

Säätösähkön hinta katon nosto 10 000 €/MWh kasvattaa kantaverkkoyhtiölle tasevastaavista syntyvää maksimiriskiä huomattavasti, johon myös vakuuslaskenta pyrkii vastaamaan. Samanaikaisesti nosto luo tasevastaaville nykyisessä sähkömarkkinakriisissä huomattavan suuren haasteen kattaen vakuusvaade säätösähkön hinnan noustessa ääri-ilaitaan tai lähelle sitä muutamaksi tunniksi ja vielä suuremman haasteen jos tätä jatkuu kauemmin."

11. Fingrid on aiemmin pitänyt tärkeänä soveltaa yhteispohjoismaista hintarajaa manuaaliselle taajuudenpalautusreserville. Miten Fingrid koordinoi 30.9.2022 toimittamaansa muutospyyntöä muiden pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden kanssa? Onko vastaava muutos valmisteilla myös muissa Pohjoismaissa ja jos ei ole, niin miksi?

"Fingrid on ottanut hintakaton korotuksen lykkäämisen ja sitä koskevan ehdotuksen esille pohjoismaisen markkinakomitean jäsenille 21.9.2022 toimittamallaan sähköpostilla ja käynyt sen jälkeen asiasta keskustelua sekä sähköpostitse että puhelimitse. Huoli korotetun katon vaikutuksista on ollut esillä sekä Tanskassa että Norjassa. Tanskan kantaverkkoyhtiön edustaja markkinakomiteassa on todennut, että muutos edellyttäisi joko regulaattorin tai ministeriön toimia. Norjassa asiaa on valmisteltu ja korotetun katon ehdotus toimitettu vasta syyskuun lopulla viranomaiselle. Säättö sähköntalon hintakatto on ollut esillä 13.10.2022 pidetyssä pohjoismaisessa kantaverkkoyhtiöiden toimitusjohtajien kokouksessa. Tehdyn päätöksen mukaan asian käsittely jatkuu pohjoismaisissa kantaverkkoyhtiöiden yhteistyöelimissä.

Fingrid pitää periaatteessa tärkeänä sitä, että pohjoismaiset markkinasäännöt ovat mahdollisimman yhdenmukaiset ja siten tuovat yhtäläiset toimintaedellytykset markkinatoimijoille. Tässä manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintakaton korotusta koskevassa asiassa Fingrid on arvioinut pohjoismaisten markkinoiden sääntöjen yhtenäisyyttä ja suomalaisten markkinatoimijoiden taloudellisten edellytysten ja sitä kautta suomalaisten sähkömarkkinoiden toiminnan turvaamista. Fingrid on päätenyt arvioinnissaan siihen, että tässä poikkeuksellisessa ja tilapäisessä tilanteessa ja kun ei ole vielä toistaiseksi saatu muodostettua yhteistä pohjoismaista näkemystä korotetun hintakaton käyttöönoton siirtämisestä, Fingridin on tärkeä edistää suomalaisten sähkömarkkinoiden vakautta ja pyrkiä osaltaan lieventämään markkinatoimijoiden taloudellisia riskejä tekemällä nyt käsiteltävänä oleva ehdotus Energiavirastolle."

Julkinen kuuleminen

Energiavirasto ei ole vahvistanut nykyisin tasevastaaville asetettavia vakuusvaateita eikä se ole siten myöskään aiemmin arvioinut kyseisiä vaateita ja menettelyjä vaateiden asettamisessa. Fingrid Oyj:n toimittamien tietojen perusteella Energiavirasto katsoi asianmukaiseksi selvittää myös markkinatoimijoiden näkemyksiä tasevastaaville asetettavista vakuuksista. Energiavirasto järjesti asiasta julkisen kuulemisen ajalla 27.10.2022-17.11.2022.

Järjestämässään julkisessa kuulemisessa Energiavirasto pyysi sidosryhmiltä näkemystä tasevastaaville asetettavista vakuusvaatimuksista seuraavasti:

1. Vastaavatko tasevastaaville asetettavat vakuusvaatimukset tasevastaavien aiheuttamaa vastapuoliriskiä oikeasuhtaisesti?
2. Tulisiko tasevastaaville asetettavien vakuuksien määräytymistä ja/tai menettelyjä vakuuksien asettamisessa kehittää? Jos kyllä, niin miten?
3. Millaisia vaikutuksia tasevastaaville asetettavilla vakuusvaatimuksilla on ollut toimijoiden toimintaan markkinoilla tähän mennessä ja millaisia vaikutuk-

sia kyseisillä vakuusvaateilla voidaan ennakoida olevan jatkossa nykyisen kaltaisessa markkinatilanteessa?

4. Ovatko tasevastaaville asetettavat vakuusvaatimukset aiheuttaneet toimijoille vaikeuksia selviytyä velvoitteistaan? Ovatko kyseiset vakuusvaatimukset este markkinoilla ololle ja/tai markkinoille tulolle?

Energiavirasto sai kuulemiseen 12 lausuntoa. Kuulemisessa esitetyissä lausunnoissa esitettiin huolia vakuuksien määräytymisessä monelta osin. Pääosin vastauksissa ei pidetty nykyisellään asettavia vakuusvaateita oikeasuhtaisena ja osin vaateita ei pidetty kohtelevan pieniä ja suuria toimijoita tasapuolisesti. Lisäksi vastauksissa esitettiin parannusehdotuksia vakuuksien määräytymiseen.

Lausunnoissa huomautettiin, että vakuuslaskennassa oletetaan, että tasevastaavan koko kulutus ja myyntivolyyymi voivat muuttua tasepoikkeamaksi tilanteessa, jossa tasevastaava lopettaisi oman sähköntuotantonsa ja muun hankinnan ja jättäytyisi täysimääräisesti yksinomaan tasesähkönä tapahtuvan hankinnan varaan. Lisäksi lausunnoissa esitettiin, että nykyiset vakuusvaatimukset eivät huomioi tuotannon hajautumista useisiin tuotantoyksikköihin vastapuoliriskiä pienentävänä elementtinä. Ns. Mankala-yhtiöiden kohdalla esitettiin, että useista tuotantolaitoksista tuotettu sähkö toimitetaan edelleen osakkaille kiinteillä toimituksilla ja ketjuuksia voi olla useampiakin, jolloin samasta sähköstä asetetaan tarpeettomasti useita vakuuksia eri tasevastaavien toimesta. Lisäksi vakuuskaavasta todettiin, että pienempien toimijoiden kilpailukykyä heikennetään suhteessa suurempiin toimijoihin, koska kaavan kertoimen mukaan mitä suurempi toimija sähkömarkkinoilla on, sitä pienempi on ko. toimijalta edellytetty vakuusvaade suhteessa toiminnan volyyymiin.

Muutamissa toimitetuissa vastauksissa esitettiin myös näkemyksiä hintarajan palauttamisesta 5000 EUR/MWh vakuusvaatimusten ja toimijoiden riskien alentamiseksi.

Fingridin kuuleminen

Energiavirasto varasi 20.12.2022 Fingridille mahdollisuuden lausua päätösluonnoksesta viimeistään 16.1.2023 mennessä. Fingrid toimitti lausuntonsa Energiavirastolle 9.1.2023. Lausuntonsa ohessa Fingrid toimitti 18.11.2022 päivätyn muistion pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden arvioista manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajaa koskien.

Fingrid totesi lausuntonaan seuraavaa:

Manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintaraja

Hintarajan osalta Fingrid viittaa aiemmin esittämiinsä perusteisiin sähkömarkkinoiden poikkeuksellisesta tilanteesta ja että useat tahot olivat Fingridille esittäneet hintarajan käyttöönoton siirtämistä. Poikkeamistaan tasehallinnan suuntaviivojen mukaisesta vaatimuksesta järjestää julkinen kuuleminen ennen ehdotuksen toimittamista Fingrid perustelee ajan puutteella. Lisäksi Fingrid katsoo esityksessään olevan asiasta, jota toimialan yritykset laajasti kannattivat. Fingrid nostaa esiin myös Energiavirastolle toimitetuissa lausunnoissa esitettyjä näkemyksiä hin-

tarajan palauttamisesta, jonka Fingrid katsoo osoittavan, että hintarajan palauttamiselle on olemassa laaja kannatus.

Lausunnossaan Fingrid kommentoi myös Energiaviraston päätösluonnoksessa esitettyä huomiota, ettei ole ilmeisen selvää oliko Fingrid koordinoinut ehdotustaan niiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joihin ehdotus voi vaikuttaa. Tässä yhteydessä Fingrid haluaa nostaa esiin Energiaviraston 29.9.2021 päätökseensä (Dnro 2945/433/2020) sisällyttämät perustelut, jotka koskivat hintakaton pohjoismaista koordinaatiota. Fingrid toteaa, että tuolloin Energiavirasto totesi, että vahvistettavaksi toimitettujen ehtojen lainmukaisuutta ja tasapuolisuutta on arvioitu kansallisesti ottamatta kantaa, miten naapurimaiden sääntelyviranomaiset ovat asioita linjanneet. Fingrid lausuu myös, että Energiaviraston mukaan sääntely ei myöskään edellytä tasehallinnan ehtojen vahvistamisessa sääntelyviranomaisilta alueellista koordinoitua päätöksentekoa.

Lausuntonsa liitteeksi Fingrid toimitti 18.11.2022 päivätyn muistion pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden näkemyksistä manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajaa koskien, jonka mukaan hintarajan palauttamista ei nähty hyvänä vaihtoehtona paitsi Fingridin toimesta, mutta harmonisoituja hintarajoja kannattivat kaikki.

Fingrid katsoo, että Suomen markkinoiden tilanne, jossa uuden suuren tuotantoyksikön Olkiluoto 3:n markkinoille tulo ja sen ennakoimattomien tuotannonvaihteluiden aiheuttamat mahdollisesti suuret tasepoikkeamat ja säätötarpeet aiheuttavat mahdollisesti isoja taloudellisia vaikutuksia tasevastaaville, poikkeaa muiden Pohjoismaiden tilanteista. Fingridin mukaan muualla ei ole tapahtunut/tapahtumassa vastaavia sähköjärjestelmän näkökulmasta isoja muutoksia, joilla voisi olla tuntuja vaikutuksia markkinatoimijoihin. Tätä vaikutusta merkittävästi nostaa samaan ajankohtaan ajoittuva säätösähkön teknisen hintarajan nosto. Fingrid esittää, että Ruotsissa ja Norjassa tilanteeseen vaikuttaa se, että tarjolla on lähtökohtaisesti runsaasti vesivoimaa, mikä takaa säätöreservien hyvää saatavuutta. Kun siirtokapasiteetti Ruotsista Suomeen on täydessä käytössä, ei ylössäätöreservien aktivointi Suomen tarpeisiin Ruotsin suunnalta ole mahdollista. Fingridin mukaan tällöin Suomen säätötarpeet on katettava Suomen tarjousalueen tarjouksilla, jolloin niiden tarjonta ja hinnat määrittävät säätösähkön ja sitä myöten tasepoikkeaman hinnan, joka uuden hintarajan myötä voi nousta ylimmillään 10 000 EUR/MWh.

Tasevastaavien vakuudet

Lausunnossaan Fingrid pitää Energiaviraston päätösluonnoksessa esitettyä velvoitetta toimittaa vahvistettavaksi tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteet 20.2.2023 mennessä epärealistisena, etenkin kun Energiavirasto edellyttää kuulemisessa esiintuotujen seikkojen huomioon ottamista ja sisällyttämistä ehdotukseen. Fingridin mukaan kyse on merkittävien taloudellisten riskien jakamisesta ja sopimisesta tasevastaavien ja Fingridin välillä. Fingrid esittää, että Energiavirasto pidentää vakuusvaateiden määräytymisen perusteiden toimittamiselle asetettua aikaa ja velvoittaa Fingridin toimittamaan kyseiset perusteet 30.6.2023 mennessä.

Energiaviraston toimivalta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY 35 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi kansallinen sääntelyviranomaisen kansallisella tasolla.

Lain Energiavirastosta (870/2013) 1 §:n 2 momentin mukaan Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

3) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä sähkömarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa tai päätöksissä.

Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetus (Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195), jäljempänä Tasehallinnan suuntaviivat on lain Energiavirastosta (870/2013) 1 §:n 2 momentin kolmanteen kohtaan perustuvaa sääntelyä.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö, oikeuskäytäntö, mietinnöt ja raportit

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013, jäljempänä myös valvontalaki)

Valvontalain 10 §:n mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Valvontalain 13 §:n mukaan Energiamarkkinavirasto voi muuttaa vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille vahvistuspäätöksen kohteen hakemuksesta tai Energiamarkkinaviraston omasta aloitteesta. Määräajaksi annettua vahvistuspäätöstä voidaan muuttaa päätöksen kohteen tai Energiamarkkinaviraston aloitteesta ja toistaiseksi voimassa olevaa vahvistuspäätöstä Energiamarkkinaviraston aloitteesta, jos:

1) päätöksen kohde on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen;

3) muutos perustuu muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;

4) muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta;

5) muutokseen on painava syy vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

6) muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen veloitteen täytäntöönpanemiseksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista (jäljempänä sisämarkkina-asetus)

Artiklan 10(1) mukaan sähkön tukkuhinnalla ei saa olla ylä- eikä alarajaa. Tätä säännöstä sovelletaan muun muassa tarjousten tekemiseen ja selvitykseen kaikilla aikaväleillä, ja se koskee myös tasesähkön hintoja ja tasepoikkeamahintoja. Tämä ei kuitenkaan vaikuta teknisiin hintarajoihin, joita voidaan soveltaa tasehallinnan aikavälillä sekä vuorokautisilla ja päivänsisäisillä aikaväleillä 2 kohdan mukaisesti.

Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista annettu asetus ((Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195), jäljempänä Tasehallinnan suuntaviivat)

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 3 mukaan tämän asetuksen tavoitteena on a) edistää toimivaa kilpailua, syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä tasehallintamarkkinoilla; b) parantaa tasehallinnan tehokkuutta samoin kuin eurooppalaisten ja kansalaisten tasehallintamarkkinoiden tehokkuutta; c) yhdistää tasehallintamarkkinat ja edistää mahdollisuuksia tasehallintapalvelujen kauppaan ja parantaa samalla käyttövarmuutta; d) edistää Euroopan sähkönsiirtoverkon ja sähköalan tehokasta toimintaa ja kehittämistä pitkällä aikavälillä ja helpottaa samalla vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden tehokasta ja jatkuvaa toimintaa; e) varmistaa, että tasepalvelujen hankinta tapahtuu tasapuolisesti, objektiivisesti, läpinäkyvästi ja markkinapohjaisesti, siinä ei aiheuteta perusteettomia esteitä uusille tulokkaille ja se edistää tasehallintamarkkinoiden likviditeettiä ja ehkäisee samalla kohtuuttomia vääristymiä sähkön sisämarkkinoilla; f) helpottaa kysyntäjoukon osallistumista, mukaan lukien yhteenliittymät ja energian varastointi, ja varmistaa samalla, että ne kilpailevat tasapuolisesti muiden tasepalvelujen kanssa ja tarvittaessa toimivat itsenäisesti yhtä kuluslaitosta palvellessaan; g) helpottaa uusiutuvien energialähteiden osallistumista ja tukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevan Euroopan unionin tavoitteen saavuttamista.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 5(4) mukaan seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kunkin asianomaisen jäsenvaltion kunkin sääntelyviranomaisen tapauskohtainen hyväksyntä:

c) 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 10 mukaan ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä tai niiden muutoksia koskevien ehdotusten toimittamisesta tämän asetuksen mukaisesti vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on kuultava sidosryhmiä, kunkin jäsenvaltion asianomaiset viranomaiset mukaan luettuina, ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotusluonnoksista ja muista täytäntöönpanotoimenpiteistä vähintään yhden kuukauden ajan.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 14(1) mukaan kukin siirtoverkonhaltija vastaa tasepalvelujen hankinnasta tasepalvelun tarjoajilta käyttövarmuuden takaamiseksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(1) mukaan kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden on laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta jäsenvaltion kaikkien suunnittelualueiden osalta ehdotus a) tasepalvelun tarjoajia koskevista ehdoista ja edellytyksistä; b) tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä.

Jos taajuudensäästöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensäästöalueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat laatia yhteisen ehdotuksen saatuaan tälle asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän.

Artiklan 18(3) mukaan laatiessaan ehdotuksia tasepalvelun tarjoajia ja tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä kunkin siirtoverkonhaltijan on a) koordinoitava toimintaansa sellaisten siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa, joihin kyseiset ehdot ja edellytykset voivat vaikuttaa; b) noudatettava 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia puitteita, jotka koskevat tasesähkön vaihdon ja epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamista; c) otettava muut jakeluverkonhaltijat ja muut sidosryhmät mukaan ehdotuksen laatimiseen ja otettava huomioon niiden näkökannat, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan mukaista julkista kuulemistä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(4) mukaan tasepalvelujen tarjoajia koskevista ehdoista ja edellytyksistä on a) määriteltävä kohtuulliset ja perustellut vaatimukset tasepalvelujen tarjonnalle; b) sallittava suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistäminen tasepalvelujen tarjoamista varten 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja ehtoja noudattaen; c) sallittava se, että kulutuslaitosten omistajista, kolmansista osapuolista, perinteisiä ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajista ja energianvarastointiyksiköiden omistajista tulee tasepalvelun tarjoajia; d) vaadittava, että tasepalvelun tarjoajan jokainen tasesähkötarjous osoitetaan yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen laskennan mahdollistamiseksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(5) mukaan tasepalvelun tarjoajia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä a) 16 artiklan mukaiset säännöt prosessille, joka koskee hyväksymistä tasepalvelun tarjoajaksi; b) 32, 33 ja 34 artiklan mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintaa ja siirtoa koskevat säännöt, vaatimukset ja aikataulut; c) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistämistä tasepalvelujen tarjoajaksi; d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäväälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäväälle jakeluverkonhaltijalle esivalintaprosessin ja tasehallintamarkkinoiden toiminnan aikana; e) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat tasepalvelun tarjoajan jokaisen tasesähkötarjouksen osoittamista yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 4 kohdan d alakohdan mukaisesti; f) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäväälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäväälle jakeluverkonhaltijalle tasepalvelujen tarjonnan arvioimiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 154 artiklan 1 kohdan, 154 artiklan 8 kohdan, 158 artiklan 1 kohdan e alakohdan, 158 ar-

tiklan 4 kohdan b alakohdan, 161 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti; g) paikanmääritys kullekin standardituotteelle ja erityistuotteelle ottaen huomioon 5 kohdan c alakohta; h) säännöt sen tasesähkön määrän määrittämiseksi, joka on selvitettävä tasepalvelun tarjoajan kanssa 45 artiklan mukaisesti; i) V osaston 2 ja 5 luvun mukaisesti määritellyt tasepalvelun tarjoajien selvitystä koskevat säännöt; j) enimmäisaika, jonka kuluessa tasesähkön selvitys tasepalvelun tarjoajan kanssa on saatettava loppuun 45 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksoissa; k) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasepalvelun tarjoajaan sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta.

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 45 §:n mukaan:

” Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta sekä huolehtii valtakunnalliseen tasevastuuseen kuuluvista tehtävistä ja valtakunnallisesta taseselvityksestä tarkoituksenmukaisella ja sähkömarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla (järjestelmävastuu). Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulee ylläpitää ja kehittää järjestelmävastuun piiriin kuuluvia toimintojaan ja palveluitaan sekä ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan ja muita järjestelmävastuun hoitamiseen tarvittavia laitteistojaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin siten, että ne toimivat tehokkaasti ja että edellytykset tehokkaasti toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille voidaan turvata.

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija voi asettaa järjestelmävastuun toteuttamiseksi tarpeellisia ehtoja sähkön siirtojärjestelmän sekä siihen liitettyjen voimalaitosten ja kuormien käyttämiseksi. Ehtoja voidaan soveltaa yksittäistapauksissa sen jälkeen, kun Energiavirasto on ne vahvistanut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n mukaisesti. Vahvistettuja ehtoja voidaan soveltaa muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.”

Sähkömarkkinalain 46 §:n mukaan:

” Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa koko ajan käynnissä olevasta sähköntuotannon ja -kulutuksen välisen hetkellisen tasapainon ylläpitämisestä vastuualueellaan (valtakunnallinen tasevastuu). Valtakunnalliseen tasevastuuseen sisältyvät kaikki sen hoitamisen edellyttämät toimenpiteet ja resurssit, jotka on toteutettava tai joiden käytettävyys on varmistettava kunkin taseselvitysjakson ajaksi.

Valtakunnallisen tasevastuun hoitamiseen tarvittavan sähkön hankintaehtojen sekä tasesähkön kauppaehtojen on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä sähkömarkkinoiden osapuolille, eikä niissä saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Ehdossa on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuudesta ja tehokkuudesta johtuvat vaatimukset. Ehtojen

on lisäksi tarjottava verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi.

Tasesähkön hinnoittelun on oltava kohtuullista.”

Perustelut

Fingrid pyysi 30.9.2022 lähettämällään hakemuksella Energiavirastolta muutosta manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisten hintarajojen +/- 10 000 EUR/MWh soveltamisen aikatauluun, jonka Energiavirasto vahvisti 2.9.2022 Fingridin ehdotuksesta. Fingrid esitti, että kyseisiä hintarajoja sovellettaisiin aikaisintaan 1.4.2023 alkaen.

Ennen hakemuksensa toimittamista Fingrid ei ollut järjestänyt julkista kuulemistakaan eikä Fingrid ollut koordinoitu hakemustaan muiden pohjoismaisten kantaverkonhaltijoiden kanssa ainakaan siten, että asia olisi muissa Pohjoismaissa vastaavasti vireillä. Energiavirastolle 9.1.2023 toimittamansa lausunnon liitteenä Fingrid toimitti 18.11.2022 päivätyn muistion pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden näkemyksistä manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintarajaa koskien, josta toisaalta ilmeni, ettei entisen hintarajan palauttamista nähnyt hyvänä vaihtoehtona muut kantaverkkoyhtiöt kuin Fingrid. Sen sijaan harmonisoituja hintarajoja kannattivat kaikki pohjoismaiset kantaverkkoyhtiöt.

Energiaviraston 2.9.2022 vahvistama aikataulu manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisten hintarajojen muuttamiseksi +/- 10 000 EUR/MWh 1.11.2022 alkaen oli Energiaviraston tietojen mukaan koordinoitu Fingridin muiden pohjoismaisten kantaverkonhaltijoiden kesken yhteisen hintarajan säilyttämiseksi. Myös Energiavirasto oli koordinoitu kyseisen ehdotuksen käsittelyn pohjoismaisten sääntelyviranomaisten kesken tavalla, joka mahdollisti säätösähkön hintarajojen muuttamisen yhteisesti Pohjoismaissa 1.11.2022 alkaen, vaikka sääntely ei edellyttänyt sääntelyviranomaisilta alueellista koordinoitua päätöksentekoa.

Energiavirasto totesi 29.9.2021 antamallaan päätöksellä (dnro 2945/433/2020) Fingridin soveltaman 5000 EUR/MWh manuaalisen taajuudenpalautusreservin hintakaton sähkön sisämarkkinoista annetun asetuksen (2019/943) 10(1) artiklan vastaiseksi ja velvoitti Fingridin toimeenpanemaan hintakaton poistamisen edellyttämät tekniset käytännön toimet viimeistään 12 kuukauden kuluttua päätöksen antamisesta. Energiavirasto vahvisti 2.9.2022 Fingridin toimittaman ehdotuksen perusteella antamallaan päätöksellä manuaalisen taajuudenpalautusreservin tekniset hintarajat tasolle +/- 10 000 EUR/MWh, jonka ei katsottu rajoittavan vapautta hinnanmuodostusta säätösähkömarkkinalla, ja vahvisti, että kyseistä hintarajaa sovelletaan 1.11.2022 alkaen.

Fingrid on sittemmin asiaa selvittäessään esittänyt, että voimakkaasti kohonneet sähkön hinnat ja tasepoikkeaman hinnat ovat nostaneet vakuusvaatimuksia niin johdannaismarkkinoilla, sähköpörsseissä, kuin taseselvityksessä. Seurauksena on ollut markkinatoimijoiden haasteet vakuusvaatimusten kattamisessa ja siten markkinoilla pysymisessä. Fingridin mukaan osaltaan tätä ongelmaa pahentaa taseselvityksen vakuusvaatimusten laskennassa käytettävän tasepoikkeaman hinnan nousu. Markkinatoimijoiden taloudelliset riskit ja vaikeudet vakuuksien järjestämisestä rahoituslaitosten kanssa ovat kasvaneet hintakaton noustessa 10 000

euroon. Fingrid huomauttaakin, että syksyn aikana tasepoikkeaman hinta nousi kerran 5 000 euron silloiseen kattohintaan ja kahdesti yli 3 500 euron. Ehdotta-
maansa lykkäystä 10 000 euron hintarajan soveltamiselle ainakin 1.4.2023 asti Fingrid on perustellut sillä, että tuolloin talvikauden 2022–2023 voidaan olettaa olevan päättynyt, millä on vaikutusta sähkönhinnoille hinnoille ja vakuusvaati-
muksille. Fingridin mukaan tietyssä siirtotilanteessa Suomen säätötarpeet on ka-
tettava Suomen tarjousalueella annetuilla tarjouksilla, jolloin niiden tarjonta ja
hinnat määrittävät säätösähkön ja sitä myöten tasepoikkeaman hinnan, joka uu-
den hintarajan myötä voisi nousta ylimmillään 10 000 EUR/MWh.

Energiavirasto toteaa, että Fingrid esittää säätösähkön hinnan tarkoituksellista ra-
joittamista 5000 euroon ainakin 1.4.2023, koska ainakin tätä ennen olisi riski hin-
tojen nousemisesta ja siten myös vakuusvaatimusten kasvamisesta.

Valvontalain 13 §:n mukaan Energiaviraston vahvistamaa vahvistuspäätöstä on
mahdollista muuttaa joko hakijan tai Energiaviraston aloitteesta. Asiassa Fingrid
on esittänyt pyynnön muuttaa Energiaviraston vahvistaman toistaiseksi voimassa
olevan päätöksen sisältöä vahvistetun teknisen hintarajan käyttöönottopäivän
osalta.

Viranomaispäätösten tulee perustua voimassa olevaan sääntelyyn ja siitä ilmene-
viin perusteisiin. Sähkön sisämarkkinoista annettu asetuksen artiklan 10(1) mu-
kaan sähkön tukkuhinnalla ei saa olla ylä- eikä alarajaa. Säännöstä sovelletaan
muun muassa tarjousten tekemiseen ja selvitykseen kaikilla aikaväleillä, ja se
koskee myös tasesähkön hintoja ja tasepoikkeamahintoja. Sääntelyyn ei sisälly
poikkeusperusteita vaan se on luonteeltaan ehdoton. Sääntely ei siten edelleen-
kään, tämän päätöksen antamisen hetkellä salli, että sähkön markkinahinnan
muodostumista rajoitettaisiin asettamalla kiinteä hintakatto, mitä Fingridin ehdot-
tama käyttöönottamisen lykkääminen ja aiemmin voimassa olleen ehdon käyttä-
misen jatkaminen tarkoittaisi. Energiavirasto toteaa myös, että Fingridin esiin
tuoma tasepoikkeaman hinnan nousu syksyn aikana 5 000 euron kattohintaan, ei
perustele hintarajan palauttamista nykyisin sovelletusta takaisin 5000 euroon,
vaan päinvastoin on osoitus 5 000 euron kiinteään hintakaton asetuksen vastai-
suudesta.

Energiavirasto toteaa edelleen, että myöskään lokakuussa annettu Euroopan
unionin neuvoston asetus (EU) (2022/1854) korkeisiin energianhintoihin liittyvistä
häätätoimenpiteistä ei pyri asettamaan sähkön markkinahinnan muodostumista ra-
joittavaa hintakattoa, vaan rajoittaa ainoastaan markkinatoimijan saamaa mark-
kinatuloa, jota tuottajat saavat tietyistä tuotantolähteistä tuotetusta sähköstä. Li-
säksi kyseisen menettelyn soveltamisen ulkopuolelle on jäsenvaltion päätöksellä
mahdollista jättää tasesähkömarkkinat, jotta ei vaikutettaisi markkinaosapuolten
kannustimiin tarjota tasesähköä. Asetus nojaa neuvoston näkemykseen yhtenäis-
ten ja hyvin koordinoitujen unionin laajuisia toimien tarpeeseen sähkön hintojen
jyrkkään nousuun ja sen kotitalouksiin ja teollisuuteen kohdistuviin vaikutuksiin
puuttumiseksi. Neuvoston mukaan koordinoimattomat kansalliset toimenpiteet
voisivat vaikuttaa energian sisämarkkinoiden toimintaan, vaarantaa toimitusvar-
muuden ja johtaa uusiin hinnankorotuksiin niissä jäsenvaltioissa, joihin kriisi on
vaikuttanut eniten.

Energiavirasto toteaa siten, että poikkeuksellisista ajoista huolimatta, sähkön hinnanmuodostusta tukkumarkkinoilla ei ole rajoitettu sääntelyllä.

Energiavirasto katsookin, ettei Fingridin 30.9.2022 toimittamassa hakemuksessa tai 9.1.2023 toimittamassa lausunnossa ole esitetty perusteita, joiden nojalla Energiavirasto voisi poiketa sähkön sisämarkkina-asetuksen mukaisen välittömästi velvoittavan sääntelyn noudattamisesta. Hakemus ei ole sähkön sisämarkkinoista annetun asetuksen mukainen eikä se toimenpiteenä ole perusteltavissa poikkeuksellisiin aikoihin nojaten tai tasesähkön tarjoamisen kannustimien varmistamiseksi, vaan päinvastoin on esimerkki koordinoimattomasta kansallisesta toimenpiteestä, josta tulisi pidättäytyä mahdollisesti haitallisten vaikutuksen välttämiseksi.

Edellä mainituista syistä Energiavirasto hylkää Fingridin 30.9.2022 toimittaman ehdotuksen koskien manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisen hintarajojen +/- 10 000 EUR/MWh soveltamispäivän siirtämisestä perusteettomana ja velvoittaa Fingridiä edelleen noudattamaan Energiaviraston 2.9.2022 annettua vahvistuspäätöstä dnro 470/040303/2022. Energiavirasto päättää ehdotuksen käsittelyn tältä osin. Fingridin tulee siten noudattaa edellä mainittuja Energiaviraston 2.9.2022 vahvistamia manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisiä hintarajoja toistaiseksi.

Tasevastaaville asetettavat vakuusvaateet

Fingrid perusteli hakemustaan manuaalisen taajuudenpalautusreservin teknisestä hintarajasta tasevastaaville asetettavilla vakuusvaateilla, joiden määräytymisperusteita Energiavirasto ei ole aiemmin vahvistanut Fingridin noudatettavaksi.

Energiavirastolle 13.10.2022 toimittamassaan selvityksessä Fingrid toteaa, että sähkömarkkinoilla ei ole mahdollista toimia ilman avointa toimittajaa ja olematta osana taseselvitysketjua, joka päättyy Fingridin tasevastuuseen koko Suomen sähkötaseesta. Fingrid toteaa, että eSett toimii kantaverkkoyhtiöiden yhdessä määrittämän ja omistaman taseselvitysmallin mukaisesti, joka määrittää myös tasevastaavilta vaadittavat vakuudet. Jos tasevastaava ei pysty asettamaan vaadittua vakuussummaa vaaditussa ajassa, tämä katsotaan taseselvityssopimuksen ehtojen vakavaksi rikkomiseksi. Fingridin mukaan kyseisten vaatimusten täyttämättä jättäminen johtaa siihen, että tasevastaavan tasepalvelu- ja taseselvityssopimukset voidaan purkaa välittömästi ja poistaa tasevastaava sähkömarkkinoilta. Fingrid toteaa, että samalla katkeaa avoimet toimitukset kyseisen tasevastaavan taseessa oleville sähkönmyyjille, joka tarkoittaa useimmassa tapauksessa myös kyseisten sähkönmyyjien markkinoilta poistumiseen.

Energiavirasto järjesti julkisen kuulemisen tasevastaavien vakuuksien määräytymisestä. Kuulemisessa esitetyissä lausunnoissa esitettiin huolia vakuuksien määräytymisessä monelta osin. Pääosin vastauksissa ei pidetty nykyisellään asettavia vakuusvaateita oikeasuhtaisena ja osin vaateita ei pidetty kohtelevan pieniä ja suuria toimijoita tasapuolisesti. Lisäksi vastauksissa esitettiin parannusehdotuksia vakuuksien määräytymiseen.

Tasehallinnan suuntaviivojen 18 artiklan 6 kohdan mukaan tasevastaavia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä tasevastaavaksi tulemistä koskevat

vaatimukset ja seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta. Tasehallinnan suuntaviivojen 5 artiklan 4 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen tulee hyväksyä 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset.

Ottaen huomioon Fingridin esittämän selvityksen vakuuksien merkityksestä tasevastaavana toimimiselle ja markkinoilla toimimisen edellytyksille, Energiavirasto katsoo, että tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteet ovat olennainen osa tasevastaavan toimintaedellytysten perusteita. Siten tasevastaaville asetettavat vakuusvaateet ja niiden määräytymisen perusteet ovat tasehallinnan suuntaviivojen 18 artiklan tarkoittamia ehtoja ja edellytyksiä, jotka Energiaviraston tulee etukäteen vahvistaa Fingridin noudatettaviksi. Energiaviraston vahvistamana voidaan varmistua, että kyseiset tasevastaaville asetettavat vakuusvaateet täyttävät tasehallinnan suuntaviivojen tavoitteet toimivan kilpailun edistämisestä, syrjimättömyydestä ja läpinäkyvyydestä tasehallintamarkkinoilla ja ovat luonteeltaan sähkömarkkinalain 18 §:n edellyttämällä tavalla kohtuulliset. Energiavirasto edellyttääkin, että Fingrid toimittaa Energiaviraston vahvistettavaksi tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteet valvontalain 13 §:n 4 kohdan nojalla.

Tasehallinnan suuntaviivojen 10 artiklan mukaan Fingridin on järjestettävä julkinen kuuleminen ennen tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisperusteita koskevan ehdotuksen toimittamista hyväksyttäväksi Energiavirastoon. Valmistellessaan kuulemiseen toimitettavaa ehdotustaan Energiavirasto pyytää Fingridiä huomioimaan jo Energiaviraston tämän prosessin yhteydessä järjestämässä kuulemisessa toimitetut lausunnot ja kehitysehdotukset. Energiavirasto pitääkin tärkeänä, että Fingrid arvioi huolellisesti jo esitetyt kehitysehdotukset ja että vakuusvaateet saadaan hyväksytyttyä mahdollisimman pian markkinatoimijoiden tasapuolisten ja tarkoituksenmukaisten markkinoilla toimimisen edellytysten varmistamiseksi. Siten Energiavirasto pyytää Fingridiä toimittamaan tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteita koskevan ehdotuksen Energiaviraston vahvistettavaksi mahdollisimman pian, mutta kuitenkin viimeistään 30.5.2023.

Sovelletut säännökset

Euroopan neuvoston ja parlamentin asetus (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista artikla 10

Komission asetuksen (EU) 2017/2195 sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista artiklat 3 §, 5 §, 10 §, 14 § ja 18 §

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 18, 45 §, 46 §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 10 §, 13 §, 36 § ja 38 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Liitteet Liite 1 - Valitusosoitus Markkinaoikeuteen

Jakelu Fingrid Oyj

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Sörnäistenkatu 1
00580 HELSINKI**

faksi: 029 56 43314

sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2120 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.